Skokem do dříve zakázána

Dnes oproti našim zvyklostem učiníme po čase výlet v poněkud vzdálenějších končinách od Prahy. A podíváme se i někam, kam se dlouhá léta nesmělo. Ostatně, ono se tam může teprve pár týdnů. Ne, nepojedeme až do pohraničních oblastí například Šumavy nebo Krušných hor, ale naším cílem je jedna z částí Brd,

Zámek Hořovice

konkrétně ta, která leží za Hořovicemi, protože i Brdy jsou leckde doposud zapovězeným územím. Výchozím místem je Zaječov, respektive Svatá Dobrotivá, kam se dopravíme autobusem s odjezdem od železniční stanice v citovaných Hořovicích, přičemž vlak z Prahy přes Beroun jezdí do Hořovic prakticky každou hodinu. Zaječov je starou obcí, byť tento její název je užit poprvé až v roce 1578 a úředně až roku 1960. Dějiny obce, jež slula původně Ostrov, jsou totiž tak úzce spjaty s klášterem Svatá Dobrotivá, že ves byla označována a známa vždy spíše pod jménem kláštera. Stejně jako přehršel sídel v okolí proslul Zaječov výrobou cvočků a hřebíků. Na návsi, kde je kaplička z konce 18. století, má autobus konečnou stanici. Z té vykročíme k nepřehlédnutelným siluetám zmíněného kláštera a kostela (0,2 km). Augustiniánský klášter byl založen u vsi Ostrov roku 1263 Oldřichem Zajícem z Valdeka, členem starobylého šlechtického rodu, jehož předky byli Buzicové odvozující svůj původ od bájemi opředeného Bivoje. Ve své historii byl klášter několikrát opuštěn a obnoven. Zrušen byl v roce 1785. Původně gotický kostelík Zvěstování Panny Marie vznikl ve 14. století jako součást kláštera. Současná barokní podoba je ze 17. století. V kostele je hodnotné zařízení včetně gotické sošky Svaté Dobrotivé z 1. poloviny 14. století. Od kostela se vrátíme na náves, odkud nás zelená turistická značka vyvede po silnici k obci Kvaň, kterou nejprve obchází polní cestou, aby do Kvaně posléze přesto dorazila na jeho rynek (1,5 km). Kvaň není významnou vesnicí, leč je nutné zmínit se o tom, že nechvalně proslula v letech 1950 – 1954, kdy sem byla umístěna vojenská posádka PTP (pomocný technický prapor), do něhož byli zařazováni politicky nespolehliví branci. Ze Kvaně jdeme po silnici, z níž zelená značka asi po sto metrech za obcí odbočuje vlevo. Leč my šlapeme dále po okresní komunikaci sledující okraj lesa a vojenského prostoru. Není žádným tajemstvím, že brdské lesy byly, jsou a ještě určitě jistou dobu budou územím sloužícím armádě jako výcvikový prostor. Z tohoto důvodu je tato oblast v českém vnitrozemí čítající 260 km2 nepřístupná a veřejnost nesmí do ní běžně vstupovat. Pět okrajových částí vojenského prostoru však bylo od dubna letošního roku o sobotách, nedělích a o svátcích zpřístupněno. Do jednoho z nich v okolí hradu Valdek nyní míříme. Hrad je vidět již ze silnice před obcí Malá Víska, ze které se k němu dá jít kratší, leč složitější a hlavně neoficiální cestou. Ve vojenském prostoru se ale musí dodržovat nastavená pravidla a chodit se může pouze po značených cestách, takže se na křižovatce v Malé Vísce, o níž je první písemná zpráva z roku 1520, dáme raději vlevo z mírného vršku dolů a po pár metrech za značkou hlavní silnice uhneme vpravo na první místní komunikaci. Vede na obecní náves (1,5 km). Tam uzříme malinký kostelík a roubenou chalupu. Malá Víska na nás ve výšce 550 metrů nad mořem dýchne svým skoro horským rázem, čemuž se nemůžeme moc divit. Brdy přece horstvem jsou. Od roubenky pokračujeme asfaltovou cestou vedoucí ke konírně. Tu pak necháme vpravo a sejdeme polní cestou svahem dolů do Neřežína. Za prvními domky vesnice odbočíme vpravo na asfaltovou cestu, po které přijdeme k autobusové zastávce a okresní silnici (1,3 km). Neřežín je typickou brdskou vsí s několika roubenými staveními. Byl založen v 18. století v souvislosti s prudkým rozvojem průmyslu na hořovickém panství a za účelem těžby dřeva a dodávky dřevěného uhlí do komárovských železáren. Za autobusovou zastávkou vyrazíme vpravo po silnici, objevíme žlutou turistickou značku a s její pomocí vstoupíme z Neřežína do vojenského prostoru. Přímým průsekem zdoláváme vojenskou silnicí dlouhý táhlý kopec až na parkoviště u armádních objektů (2,0 km). Vpravo, asi 150 m od parkoviště, se mezi stromy schovává hrad Valdek. Tento starý a památný hrad, opěvovaný i Karlem Hynkem Máchou, byl vybudován nad údolím Červeného potoka v textu výše jmenovaným Oldřichem Zajícem někdy kolem roku 1260. Od poloviny 14. století hrad vystřídal množství majitelů, aby byl ve třetině 17. století uváděn jako pustý. V době romantismu a také v roce 2000 byl zčásti opraven. Vstup do hradu je přesto na vlastní nebezpečí a je na každém z nás, jak se rozhodne. Jenže, když jsme již vážili kroky až sem, rozhodneme se jako většina. Seznámíme se s relativně zachovalou mohutnou kulatou věží a se zříceným hlavním palácem či silnými hradbami. Věž měří 18 metrů, ale bývala vyšší. Patří do typu útočištných věží (bergfrit), jež sloužily jako poslední útočiště obránců po dobytí hradu. Do věže vcházeli obránci po visutém můstku, který mohli za sebou strhnout. Od Valdeka se vydáme zpátky do Neřežína po cestě, kterou jsme přišli. Za Neřežínem pokračujeme se žlutou značkou břehem podél vodní nádrže Záskalská k rozcestníku (2,4 km). Vodní nádrž Záskalská o rozloze 14,8 ha byla vybudována v roce 1959 jako zásobárna vody okolních průmyslových podniků. Kromě toho je využívána pro rekreační účely. Od rozcestníku poblíž hráze vykročíme po zeleném značení. V příjemné krajině, na úpatí Jedové hory ukrývající z valné míry vytěžená ložiska železné rudy se zvýšeným obsahem rtuti, sledujeme tok Červeného potoka, avšak jen do obce Mrtník, v níž se od zelené značky odchýlíme u schodů, po kterých vystoupíme vlevo ke kostelu (1 km). Kostel Narození Panny Marie je dokladován v polovině 14. století. V polovině 18. století byl zbarokizován a střechu má doposud krytou šindelem. Uvnitř kostela jsou nástěnné výjevy křížové cesty vypracovány z komárovské litiny. Před kostelem ještě nedávno rostl památný strom klen. Bohužel zbyl z něho již jen kus kmenu, který je ovšem domovem chráněného druhu mravence. Přilehlý kostelní hřbitov je zdoben litinovými prvky rovněž vyrobenými v železárnách sousedního Komárova. Za hřbitovem, minouce barokní boží muka z roku 1703, stoupáme svahem se táhnoucí silnici do Hvozdce. Cestou sice přibereme modrou značku, ale nebudeme na ni brát zřetel. Takto přijdeme do vísky ležící v 516 mnm na vrcholu kopce (1 km). Hvozdec se rovněž jako mnoho jiných brdských osad pyšní několika roubenými domky. Ve Hvozdci vede modrá značka od autobusové zastávky vpravo, jenže my, jak víme, ji ignorujeme a půjdeme po silnici vlevo na Hořovice. Zkrátíme si tak cestu oproti trase po značených stezkách. Svižně kráčíme otevřenou krajinou a pozorujeme okolí. Vpravo je hezký výhled na Brdy kolem Plešivce. Před Hořovicemi se nám naskytne pohled na náprotivnou světovou stranu. Je vidět hrad Točník a Zbirožská pahorkatina. Do Hořovic pronikneme Valdeckou ulicí. Na křižovatce s Podlužskou ulicí zabočíme do ní vpravo a potom druhou ulicí vlevo Pod Dražovkou klesáme mezi rodinnými domky. Následně ulicemi Dr. Holého a Komenského dospějeme na Vísecké náměstí, kde stojí barokní kostel sv. Jiljí, původně gotická stavba ze 14. století (4 km). Pod kostelem je v parčíku barokní socha sv. Rocha, podél níž zcela neomylně sejdeme do Vrbnovské ulice k zámku, přesněji Novému zámku (0,2 km). V Hořovicích je totiž zámek ještě jeden, který je starší. Vznikl na počátku 2. třetiny 17. století přebudováním středověkého hradu a stojí kousek, necelých 200 m, opodál ve Vrbnovské ulici. Po výstavbě nového zámku přestal mít význam a stal se úřední budovou. Dnes je sídlem Vojenských lesů. Nový zámek s půdorysem ve tvaru písmene H je barokní stavbou z přelomu 17. a 18. století. Jeho pýchou je tepaná mříž vstupní Sluneční brány do anglického parku, sochy od M. B. Brauna po parku rozmístěné a Slavíkův sál v zámku samotném. V hodnotných interiérech je několik tematických okruhů, které stojí za zhlédnutí, například expozice nábytku, porcelánu, hracích strojků, umělecké litiny či výstava hraček malých aristokratů. Poslední prohlídky začínají v 16 hodin. Po prohlídce zámku projdeme od něho kolem kamenné kašny z konce 17. století do hlavní městské Pražské třídy ústící na Palackého náměstí (0,5 km). Hořovice jsou poprvé uváděny k roku 1115. V roce 1322 byly povýšeny na město. Město bylo od tvrze ze 13. století, pozdějšího hradu, odděleno hradbami a rozděleno na dvě části. Ta s hradem a kostelem se jmenovala Velká Víska. K úřednímu spojení došlo roku 1919. V okolí Hořovic se od středo-

Hrad Valdek

věku těžila železná ruda, důsledkem čehož bylo zaměření zdejšího průmyslu na výrobu litinových a kovových předmětů či cvočků. Tradici má též výroba smaltového zboží a výroba hudebních nástrojů - harmonik. Na náměstí si všimneme kostela Nejsvětější Trojice z roku 1674, Loretánské kaple z roku 1690, mariánského sloupu z roku 1711 a novorenesanční radnice z roku 1904. Ve své spodní části je náměstí před budovou bývalého františkánského kláštera ozdobeno bustou houslisty Josefa Slavíka (1806 – 1833), rodáka z Jinců, jenž v Hořovicích žil od roku 1815. Poblíž busty českého Paganiniho je rozcestník turistických cest. Odtud spěcháme městem po modré značce k nádraží ČD, kde putování ukončíme (0,9 km). Vlaky na Prahu, potažmo do Berouna, odjíždějí zhruba po půl hodinách. Lehká trasa měří cca 17 km.

Pavel Čornej

Balzám KŘÍŽOVKY O CENY

Policista zastaví na silnici vozidlo a povídá řidiči: „Tuhle rachotinu bych se ani ve snu neodvážil nazvat automobilem!“ „Vždyť já taky ne,“ souhlasí řidič. „Proto ani nemám... *(viz tajenka).“*

Křížovku poskytlo Vydavatelství Balzám

Ceny pro luštitele křížovky věnoval:

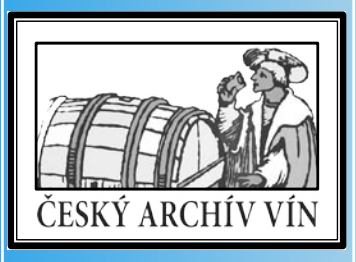

Vrážská 73
153 00 Praha 5 - Radotín
(naproti vlakovému nádraží)

telefon: 257 810 685
e-mail:
info@ceskyarchivvin.cz
otevřeno: Po - Pá
12. 00 - 19. 00 hod.

Pomůcka: Amas, skatol	Volit hlasováním	1. DÍL TAJENKY	Uhlovodík	Citoslovce zvuku zvonu	Název hlásky	Věda		Oscilovat	Točit se	Zničené ohněm
Pomůcka k česání							Zákrsek			
Materiál k odlévání							Druh smetáku / Popěvek			
Evin druh					Vyrobená litím / Cviky na hrazdě					
Značka funkce sinus				Páchnoucí látka / Slovensky „jak“						
Otázka při sázce			Slůvko pochopení Dvořákova opera				Klekání / Slovensky „Standa“			
Vsakování						Plátěné přístřeší / Judský král				
Artista								Čaj / Sedmá velmoc		
Mužstvo				Výtažek z bylin / Květenství					Obtočit	Prudké údery
	Zápasnický prvek	Římských 49 / Posila			Záporný atom / Rychlost					
Dát do rukou						Poslední v osmičce / Hasnice				
Část boty							Docela (obecně) / Práškovitá hmota			
SPZ okr. Rokycany			Značka cigár / Cirka					SPZ okr. Tábor / Předložka		
Papoušek				2. DÍL TAJENKY						
Opět				Lety kolem						

Výherci z minulého čísla:

1. Božena Sladká
Matějovského 1
Radotín

2. Tatiana Prášilová
U Žlábku 103
Lipence

3. Otakar Procházka
Tachovská 608/10
Radotín

GRATULUJEME

Znění tajenky křížovky z minulého čísla:
„...teď žiji z úroků“

jméno.....tel. spojení.....
adresa.....
znění tajenky.....

V případě, že se chcete zúčastnit slosování o věcné ceny, zašlete nebo doneste vyluštěné znění tajenky vepsané do ústřižku pod křížovkou. Ústřižek odstřihnete a doručte na adresu redakce: V. Balého 23, 153 00 Praha - Radotín. Na obálku napište heslo KŘÍŽOVKA, kontaktní adresu nebo telefonní číslo. Do slosování budou zařazeni pouze úspěšní luštitelé tajenky. Výherci si svojí výhru mohou převzít na adrese redakce. Ústřižky s vyluštěným textem budou zařazeny do slosování, pokud dojdou do redakce nejpozději do 4.6.2007.

Lékařská poradna

Dokončení z minulého čísla

Jak na urologii

Dalším ožehavým problémem produktivního věku je porucha erekce a infertility u muže. Toto specializované vyšetření andrologické poskytují pouze specializovaná pracoviště se specializovanou návazností na centra asistované reprodukce. Tato vyšetření však nejsou nyní hrazena zdravotní pojišťovnou, jsou značně časově, materiálově a logisticky náročná. Naše pracoviště akreditaci pro tato vyšetření má a jsme členy České andrologické společnosti a mezinárodní společnosti pro sexuální zdraví.

Dalším specializovaným vyšetřením je vyšetření těhotných žen s urologickým onemocněním. Má-li těhotná žena urologické obtíže, měla by býti neprodleně urologicky vyšetřena. To platí i pro těhotné ženy s vrozenými vadami močového traktu a po jakékoli urologické operaci v minulosti.

Významnou a nejčastěji veřejností vnímanou skupinou jsou dospělí muži nad 45 let. V této věkové skupině významně epidemiologicky narůstá výskyt nádorů. Zejména jsou to nádory prostaty, močového měchýře, ledvin a varlat. U všech těchto nádorů platí pravidlo: čím dříve je nádor diagnostikován, tím lépe je léčitelný. U časných stádií nádorů prostaty, varlete a povrchových nádorů měchýře je onemocnění naprosto vyléčitelné. Proto by všichni muži měli absolvovat komplexní urologické vyšetření alespoň 1x do roka. V tomto období počínají u mužů problémy s benigní hyperplazií prostaty – tedy „s prostatou“. Vyšetření je obdobné, doplněné o speciální uroflowmetrické funkční vyšetření moče. V tomto období je u obou pohlaví v maximu výskyt urolithiázy- kamenů v ledvinách a močových cestách. Nezbytné pro toto onemocnění je ultrazvukové a metabolické vyšetření k upřesnění příčiny onemocnění s následným stanovením metafylaxe – systému opatření, chránících nebo významně snižujících recidivu onemocnění.

Specifickým onemocněním u žen ve věku kolem 45 let je porucha kontinence – udržení moče. Je nutné přesně stanovit stupeň a příčinu onemocnění a na míru vytvořit schéma léčby. Ta může býti v mezních případech onemocnění naprosto rozdílná.

O ostatních indikacích k urologickému vyšetření by měl pacient minimálně konzultovat svého praktického lékaře.

Jak se na vyšetření připravit a objednat

Informovat praktického lékaře o charakteru svých obtíží, vyžádati si doporučení a popis základních onemocnění, se kterými se pacient léčí. Vyšetření lze absolvovati i bez doporučení praktického lékaře, jedná se o vyšetření preventivní – na vlastní žádost, a o vyšetření akutní, nebo semiakutní. Praktický lékař by měl býti ex post zprávou informován o výsledku vyšetření.

Pacient by měl mít s sebou: platnou kartičku pojišťovny, nejlépe písemný seznam užívaných léků, seznam prodělaných onemocnění a operací. Výhodou je mít s sebou i poslední nálezy odborných vyšetření z poslední doby, u žen poslední gynekologické nálezy.

Vzorek moči – ve „vyvařené“ lékovce, nebo lépe zkumavce na moč, kterou lze vyzvednouti v laboratoři naší polikliniky v suterénu. Vzorek moče není však nezbytně nutný.

Optimální pro ultrazvukové i následné uroflowmetrické vyšetření je přijít na urologické vyšetření s plným močovým měchýřem.

Vyšetření je plně hrazené pojišťovnou, na naší ambulanci je nutné vyšetření telefonicky objednat – kontaktní telefon 257 912 444, každý den, kromě středy, kdy máme operační den na Urologické klinice 1. LF UK v Praze. V tento den vyšetření neprovádíme. Andrologická vyšetření pro časovou náročnost provádíme pouze v předem domluvených termínech.

V případě akutních obtíží: po primárním telefonickém kontaktu bude každý pacient ošetřen v mimořádném termínu.

MUDr. P. Pokuta,
Urologická a Andrologická péče,
poliklinika Sídliště 1100,
Radotín 153 00, telefon, fax: 257 912 444.